

Тема: Правопис суфіксів

I. Вивчення нового матеріалу

1. Прослухайте пояснення теми за посиланням:

<https://www.youtube.com/watch?v=bx29httI4tE>

2. Законспектувати матеріал.

Правопис суфіксів. Іменникові суфікси.

Правила	Приклади, вправи
1	2
-ИЧОК, -ИЧК	кошИК - кошИЧОК, палка – палИЦя - палИЧКа.
в іменниках, утворених від слів із суфіксами - ик, -иц(я) :	<i>Утворіть іменники із суфіксами –ичок, -ичк: вузлик, вулиця, полиця, горбик, дощ, криниця, вулик, горицк, паляниця, рукавиця, спідниця.</i>
В усіх інших випадках уживаються суфікси з е або є (-ечок, -єчок, -ечк, -єчк, -єньк, -єньк):	вершЕЧОК, краЄЧОК, діжЕЧКа, копiЄЧКа; сердЕНЬКо, ніжЕНЬКа, краЄНЬКо. <i>Утворіть зменшену форму іменників: мішок, місто, доріжка, літо, батько, піч, ніч, свічка, Марія, Софія.</i>
-ИВ(о)	палИВо, добрИВо, але: марЕВо.
в іменниках середнього роду, що означають матеріал або продукт праці:	<i>Вставте пропущені літери: печ_во, кур_во, вар_во, ма_во, ся_во.</i>
- ИК	брат - братИК, кухоль - кухлИК.
у зменшувальних формах:	<i>Утворіть зменшувальну форму: брикет, город, двір, вузол, тхір, лом.</i>
-НИК, -ЩИК, -ЧИК	двір - двірНИК, баня - банЩИК. <i>Утворіть іменники, що означають назви</i>

у назвах професій, спеціальностей та інших іменниках:	професій: пожежа, гора, газ, ліс, прапор. Утворіть зменшувальну форму: хлопець, борець, стіл.
-ИК, -ІК, -ЇК	історія - істор ИК , проза - проза ЇК .
в іншомовних словах и, і, ї пишуться згідно з вимовою:	Утворіть іменники, що означають назви професій: проза, фізика, лірика, механіка, техніка, логіка, медицина.
-ИЧ	Кузьма - Кузьм ИЧ , Москва - москв ИЧ .
у прізвищах, по батькові тощо	Утворіть прізвища, по батькові: Григорій, Антін, Артем; Лука, Сава.
-ЕН(я), -ЄН(я)	кішка – кош ЕНя , змія – зм іЄНя .
у назвах живих істот середнього роду:	Утворіть назви живих істот середнього роду: чайка, собака, лев, тигр, свиня, корова, кобила.
-ИСЬК(о), -ИЩ(е)	побити - побой Ще , гній - гной СЬКо .
у словах з негативним значенням після приголосних:	Утворіть слова з негативним значенням: чудо, вовк, хлопець, , вітер, мороз, грім, очерет, сом, оберемок.
-ЇСЬК(о), -ЇЩ(е)	дівчина - дівч ИСЬКо , звалити –звал ИЩе .
після голосних пишеться І:	Утворіть слова з негативним значенням: убити, бугай, сувій.
-ИР, -ИСТ, -ИЗМ	бригад ИР , кас ИР , але: п'ят ІР ка, ганч ІР ка.
після д, т, з, с, ц, ж, ч, ш, р пишеться И:	Вставте пропущені літери: команд_р, фігур_ст, такс_ст; афор_зм, ганч_рка.
-ІР, -ІСТ, -ІЗМ	канон ІР , пациф ІСТ , ідеал ІЗМ ; але: боротьб ИСТ , речов ИЗМ (утворені від власне українських коренів).
після інших приголосних пишеться І:	Вставте пропущені літери: банк_р, віолончел_ст, реал_ізм, піан_ст, санф_р, вамп_р, пациф_іст, утоп_зм, дарвін_зм.
-ЇР, -ЇСТ, -ЇЗМ	конвої Р , альтруї СТ , ламаї ЗМ .

після голосних пишеться Ї:	Вставте пропущені літери: акме_зм, ліце_ст, лама_ст, ате_ст, геро_зм, Альта_р.
-ИНН(я)	кртопля - картоплИННя.
збірні поняття середнього роду:	Утворіть збірні поняття середнього роду: гарбуз, цибуля, терен, бараболя, павук.
-ІНН (я)	шарудІти - шарудІННя, а також: камІНЬ - камІННя.
збірні поняття, утворені від дієслів із и, іоснови :	Утворіть збірні поняття: голосити, корінь, насінина, скреготіти, воскресати.
-АНН(я), -ЯНН(я)	зростати - зростАННя.
утворені від дієслів із голосним основи:	Утворіть іменники: коливатися, сприяти, сяяти, розгортати, гойдати.
-ЕНН(я)	звертатися - звернЕННя.
віддієслівні іменники з наголосом на корені:	Утворіть іменники: напружуватися, порушувати, розпорошити.
-АЛЬ, -ЕНЬ, -ЕЦЬ, -ЄЦЬ, -ІСТЬ, -ТЕЛЬ:	кувати - ковалЬ, красивий - красЕНЬ, Корея - кореЄЦЬ, ніжний - ніжнІСТЬ.
після кінцевого приголосного у словах із суфіксами:	Утворіть іменники від слів: скрипка, перемога, Бельгія, здатний. цінити, виховувати, боротися, учити, ув'язнити, перемагати, Канада, брати, промисловий, перший, цінити, правити.
-АЛЬНИК, -ИЛЬНИК, -ІЛЬНИК, -АЛЬНИК:	будити - будИЛЬНИК, геній - геніАЛЬНІСТЬ, прибирати - прибирАЛЬНИК.
після Л перед Н:	Утворіть іменники від слів: уболівати, коригувати, лічити, полоти, дресувати, модальний, мастити, паяти.
-ІВК(а), -ЇВК(а)	долІВКа, покоїВка, але: голОВКа (капусти).
в іменниках жіночого роду:	Вставте пропущені літери: ніж_вка, шал_вка, част_вка, ма_вка, підгот_вка, зарис_вка, дух_вка.

-ОК	край - крайОК , день - деньОК ; вінОК .
В іменниках чол. роду з випадним О та після приголосного з Ь :	Від даних слів утворіть зменшувальну форму і родовий відмінок іменників: <i>міст, колос, голос, гай, тин, стіг; пень, кінь.</i>
-АР, -ЯР	лікувати - лікАР , малювати - малЯР .
у позначеннях професії, роботи:	Утворіть іменники, що означають професію: <i>крам, вівці, володіти, зброя.</i>
-АНИН, -ЯНИН	село - сільчАНИН , Харків - харків'ЯНИН .
належність до місця, нації, становища:	Утворіть іменники, що означають належність до місця, нації: <i>Вінниця, Київ, Полтава, Крим, Данія.</i>
-ОВИЧ, -ЙОВИЧ, -ИЧ, -ІЧ -ІВН(а), -ЇВН(а)	Іван - ІванОВИЧ ; Олексій - ОлексійОВИЧ ; Кузьма - КузьМИЧ - КузьМОВИЧ ; Ілля - ІллІЧ , ІллЬОВИЧ ; Федір - ФедОрОВИЧ ; Жан - ЖанОВИЧ ; Микола - МиколОВИЧ , МиколайОВИЧ . Іван - ІванІВНА ; Олексій - ОлексіЇВНА ; Микола - МиколІВНА , МиколаїВНА .
при творенні жіночих імен по батькові:	Утворіть чоловічу і жіночу форми по батькові (усі правильні варіанти): <i>Петро, Валерій, Яків, Сергій, Прокіп, Сава, Хома, Григір, Григорій, Климентій, Антін, Ян, Віктор.</i>